



עלון קיבוץ ניר דוד (תל עמל)

פברואר 2025



ציור: אלי כרמל

וְכִי־תֵבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל

[ויקרא י"ט:כ"ג]

וְנָתַן עֲלֵי הַשָּׂדֶה אֶת־פְּרִיָּו וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ

[יחזקאל ל"ד:כ"ז]

לִבְנוֹת וּלְנִטּוֹעַ [ירמיה א':י']

עֵת לְטַעַת [קהלת ג':א']

כִּי תֵבְאוּ אֶל הָאָרֶץ

וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ תְּחִלָּה

וְנָתַן הָעֵץ פְּרִיָּו

וְהָאָרֶץ יְבוּלָהּ.

עֵת לְנִטֵּעַ אֵילָנוֹת,

עֵת לְנִטֵּעַ אֵילָנוֹת,

עֵת לְנִטֵּעַ וּלְבָנוֹת.

[מילים מהמקורות, לחן עממי]

עבודת קרמיקה: שרון דורון (זיו)

עלון מס. 2 בשנת 2025, מס. 2299 למניין עלוני הקיבוץ

שותפים לעלון: אורי קלס / אסתר שדמי / יהודית אייל / יוסוף נאג'ר / מג'די זועבי
ממי ארזי / מעוז סרף / נעמה קול / עבד עבדלהדי / עידו גופר / ענת שורץ
מהארכיון: מרים יחיאלי

חוגגים יום הולדת עגול: אופק אביגד / פטרה דגילייסקי כהן / רון דובב (גלמן) / שחר איזמירלי
שרית חן

מהארכיון: מרים יחיאלי

עיצוב הלוגו החדש: עדי מידה

אמנות: אלי כרמל – הציור בכריכה / שרון דורון (זיו) – קרמיקה עמוד ראשון, מוטיב קישוטי
תמונות: ארכיון ניר דוד / סמדר יחיאלי / עידו גופר / פרטיים

הבאת העלון לדפוס: כרמית נגלר

תודה מיוחדת ליהודית אייל על חומרי הארכיון ועל ההגהה

עורכת: סמדר יחיאלי

עלון פנימי, כל הזכויות שמורות פברואר 2025

מה בעלון

בעלון פברואר היוצא באיחור מסויים, תמצאו הרבה תמונות ומילים על הטבע. זה בגלל לוח השנה – ט"ו בשבט שהוא חגם של הצומח והנוטע, ובגלל שאני אישית פריקית של הצבע הירוק. וכשיש לי הזדמנות ותירוץ – אני לוקחת.

עוד בעלון עדכון מהנעשה בניר עותק ובארכיון, וכתבות נוספות הנוגעות בטבע שסביבנו.

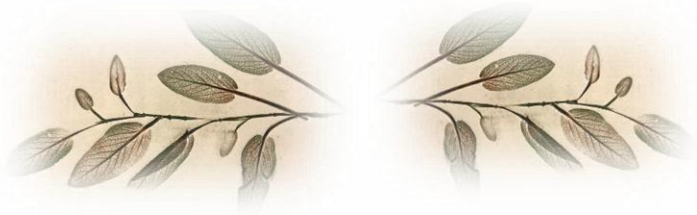
השלמה מהעלון הקודם: בעקבות הכתבה על הקטפות, ציין רפי איזנברג שמות של קוטפים נוספים: בני פרומר ויאיר קול ז"ל.

כאן המקום להשתתף בצערה של **משפחת מנצור-אזולאי** שקברה השבוע את **שלמה מנצור**, אביו של **תמיר**. משפחת מנצור-אזולאי מתגוררת אצלנו מתחילת המלחמה. מקווה שמעכשיו תמצאו רגיעה ונחמה פורתא.



קריאה נעימה, סמדר יחיאלי

מעוז סרף – מנכ"ל נירעותק



קהילת ניר דוד היקרה,



מעוז סרף

לקראת סיכום שנתי הראשונה כמנכ"ל נירעותק אני מרגיש שזאת נקודת ציון שמאפשרת לי לעצור לרגע, להביט לאחור, ובעיקר – להביט קדימה.

2024 הייתה שנה לא פשוטה. בנירעותק הרגשנו את השפעות המלחמה על עולם העסקים שחלקם ירדו בצורה משמעותית. חווינו שינוי ארגוני גדול וירידה בפעילותו של לקוח מרכזי הנמצא בליבת הפעילות העסקית והתפעולית שלנו.

כל אלה הציבו בפנינו אתגרים מורכבים.

ובכל זאת, אנו מסכמים את השנה עם תוצאות טובות ממה שיכולנו לשער באמצע הדרך. עדיין לא רשמיות, אבל כן, כבר יודעים זאת.

זה לא קרה מעצמו אלא בזכות הנחישות, המחויבות והמקצועיות של הצוותים שלנו, שידעו לפעול מהר ובמיקוד רב:

* התאמנו תנאים מסחריים מול חלק מהלקוחות לשיפור הרווחיות.

* הדקנו חגורה בכל תחום ההוצאות ובמיוחד התפעולית, בהובלה מקצועית של **סיגל כרמל** וצוותה.

הגמישות והמהירות בהן ידענו לפעול הן חלק מה-DNA של נירעותק, ומוכיחות שוב שהבסיס שעליו עומדת החברה איתן.

לנירעותק יש שורשים עמוקים, ידע ארגוני רחב, תשתית כלכלית חזקה ואנשים נפלאים.

על בסיס זה, אנו ממשיכים קדימה – כשהמבט לעבר הצמיחה והחדשנות.

החברה בתהליך עבודה אסטרטגי – נירעותק 2030 והמיקוד שלנו:

1. חדשנות ומחקר – פיתוח מוצר "נירעותקי" פורץ דרך.
 2. צמיחה בשווקים הגלובאליים. שם השמיים הם הגבול.
 3. בחינה של התפתחות לכיוונים נוספים בליבת היכולות של החברה.
- החיבור של נירעותק עם הקהילה ממשיך להיות ערך חשוב עבורנו.
אנו מקפידים שכל משרה חדשה תפורסם קודם כל כאן, בקיבוץ, וניתן עדיפות לבני ובנות המקום.

ולסיום, בנימה אישית –

אני רואה בתפקידי שליחות.

להוביל חברה קיבוצית, שורשית, עם אנשים מחויבים וחדורי גאווה – זה לא מובן מאליו.

בכל יום אני פוגש כאן עובדים שמתייחסים לעסק כאילו היה הבית הפרטי שלהם – וזה הכוח שלנו.

אני מאמין בנירעותק, בטוח ביכולותיה, ומחויב להמשיך להוביל אותה קדימה – יחד עם צוות ההנהלה,
היו"ר איל טרייבר, הדירקטוריון וכל אחת ואחד מהעובדים המסורים שלנו.

בברכה,

מעוז סרף

מנכ"ל נירעותק



שיחה בשניים

שתילה – שיחה בשניים; ממי ארזי וסמדר יחיאלי

ממי, לרגל עלון ט"ו בשבט, אני רוצה לשמוע ממך על שתילות עצים בקיבוץ.

מה היו השתילות הגדולות שנזקפו לזכותך בשנותיך כרכז הנוי?

שתלתי הרבה עצים, אבל אפשר לציין את השתילה הגדולה שליוותה את הסדרת הכניסה לקיבוץ. שתלנו את שורת המילות לאורך הכביש המרכזי, כולל שתי הכיכרות.

[מילה – שם מדעי: Fraxinus, באנגלית: Ash tree]

שתילה גדולה נוספת נעשתה בשטח של הפינוי-בינוי (היכן שנבנו בתים חדשים במרכז הקיבוץ). מרבית העצים שם הם שתילה חדשה, כמעט ולא נשארו עצים שקדמו לבנייה. אלו שנשארו, עשינו כל מאמץ לשמור עליהם. כך הצלחנו לשמור על חלק מהדקלים שהיו נטועים באיזור שהיה פעם בתי ילדים (היום בין הבתים של באום-סגל לבתים של הרצוג-רבטל).

המילות היפיפיות



המכנפים מגיעים לגדלים עצומים

אבל לא רק שתלתי, השקעתי הרבה בשמירה ותחזוקה של עצים קיימים. למשל, את שורת הדקלים הקברים הנמתחת מאיזור מגרש החנייה עד המרפאה (אותם עצים שניתנו במתנה ממנהל "מקווה ישראל" לבוגרי בית הספר, שנמנו עם המייסדים). וגם את הקברים באיזור בית הקברות, היה צריך להציל מחדקונית הדקל. גם שדירות הפיקוסים מחייבות טיפול קבוע על מנת לשמר את העצים שלא יקרסו. במהלך השנים גזמנו אותם כמה פעמים כדי להבטיח צמיחה בריאה.

גם במכנפים הענקיים יש צורך תקופתי לגזום ולדלל על מנת שהנוף לא יצור עומס גדול מדי לגזע, שלא ישברו ענפים ויווצרו נזקים לעץ ולמבנים סמוכים.

אני רוצה לציין גם שתילות הצלה; העתקה של עצים והעברתם למקום חדש. תוך כדי עבודה למדתי תחומים שונים של גננות, אז גם הבנתי את הצורך בשימור העץ. לעץ לוקח 30 שנה ויותר להגיע אל גודלו הסופי. יש עצים שאני שתלתי שלא אראה אותם מגיעים לסוף גדילתם. גם את העצים בשכונת ההרחבה אני שתלתי. הבאתי לשם מגוון גדול של עצים ושיחים. חוץ מכמה מכנפים שסימנו את הדרך לבית הקברות – השטח היה ריק. בחלק הקרוב יותר לאסי, שתלנו מקבץ עצים ושיחים וויתרנו על דשא. זו גם תפיסה שבעיני צריך להרחיבה: לצמצם דשאים ובמקומם לשתול צמחיה. ועדין אני סבור שיש מקומות בקיבוץ שחסרים בהם עצים.



תפיסה אחרת: שתילה המשלבת עצים ושיחים ומוותרת על הדשא

באמת? איפה?

למשל בשיכון הוותיק, לאורך המדרכה שהולכת מזרח-מערב מהצד הדרומי של האסי, חסרים כמה עצים. צאלון אחד שתלנו ליד ביתה של ורד להב. ובכל שכונה חדשה שנבנית, יש לשתול עצים. למשל, בשכונת הכרם נערכה שתילה גדולה.

מי בוחר איזה עצים לשתול?

בכרם אני בחרתי יחד עם הקבלן שביצע את ההכנה ואת השתילות. ארנון הוא עכשיו מרכז הנוי, אבל נתן לי להוביל את השתילה הזו. הוא רק ביקש לשתול עצי בוהיניה שפורחים גם בלבן וגם בוורוד ובאמת שתלנו עצים כאלה לאורך הכביש / מדרכה, וכשיגדלו יתנו צל להולכים.



בוהיניות בפריחה



שורת זיתים שנשמרה לאורך הכביש החדש

יש עניין נוסף הקשור בעצים. היישוב גדל, ונבנות בו שכונות באיזורים שפעם היו בהם מטעים, למשל זיתים. כשבנו את הרביעייה בחגורה הדרומית, נאלצנו לעקור עצי זית. את חלקם העברנו לגבול השדה לכיוון התל, בודדים העתקנו לתוך הקיבוץ. התפיסה המנחה היא לעקור כמה שפחות, ולשמור על כמה עצים שניתן.

אולי לא זוכרים – אבל בין הכיכר של הקונדיטוריה לזו של מגרש הכדורגל, באיזור שעכשיו עובר כביש ראשי, היו נטועים פעם עצי זית. השתדלתי לשמור על כמה שניתן. ולזכר העבר, נדמה לי שאת העצים האלו שתל **עבד** (עובד יגאל), שתלתי עצי זית בשטח הצמוד לבית משפחת וייסמן.

עכשיו אני רוצה לשאול על שתילות קיבוץ בט"ו בשבט.

צריך לזכור שט"ו בשבט (חודש פברואר) אינו המועד המתאים לשתילה. עדיין קר מדי. אבל זו מסורת. בשנה הראשונה שלי כגנן, אירגנו שתילה קיבוצית של עצי ארץ ישראל בשטח המערבי, סמוך לגדר המערכת. שתלנו 70 עצים, כמובן שלא כולם שרדו. זה היה בשנת 2004. היום העצים שם גדולים, בני יותר מ-20, וכבר פגשתי בחורשה הזו פעילות של ילדי גן. יותר לא יזמתי שתילות המוניות; צריך לדעת איך לשתול, אני משאיר זאת לאנשי הנוי.

שטח פנוי נוסף בו שתלנו עצים, הוא ממזרח למחסנים ולמשרדי דגת הארץ.

לעומת זאת, בכמה הזדמנויות ועל פי בקשה של גננות, שתלנו עם ילדי הגן בוסתנים קטנים באיזור בתי הילדים, של עצים מניבי פרי. בוסתן אחד חוצץ בין פעוטון כלנית לגן ניצן, בוסתן נוסף נשתל מאחורי מה שהיום נקרא משחקייה (בית הדס). וישנו בוסתן נוסף, מאחורי החשמלייה, הומאז' לפרדס המקורי שהיה נטוע שם, ממנו נותר עץ אשכוליות אחד, אכול לגמרי מבפנים, הגזע שלו שחור, אבל הוא איכשהו חי. נטענו גם עצים בודדים, על פי בקשה של חברים או כפעולה סמלית. משפחת **ברקוביץ** ביקשה לשתול עץ זית לזכרו של **משה**, וצירפנו אותו אל בוסתן ששתלנו מערבית לבית הקברות. על פי בקשה של **מוטי שחר**, שהיה רכז תרבות, שתלנו אלון גליל על שם גלעד שליט. במחאת האסי קיבלנו עץ ממעלה הגלבע או ממירב, ושתלנו אותו בדשא שמצפון למשרדי הקהילה.

עם ילדי הגנים שתלנו גם עצים בודדים באיזור שדודו רפמן מגדל צמחים.

ולסיום, תן טיפים לשתילה פרטית של עצים ליד בתים: תמיד תתייעצו. אנשים עם ניסיון יודעים מה מתאים לשתול והיכן. למשל, אני לא בעד לשתול עץ פרי קרוב לבית. כי העץ גדל לגובה, אנחנו מעוניינים בעצים שנותנים צל, אבל אז אי אפשר להגיע לפרי והוא נושר ונרקב. ויש את עניין המרחק מהבית. אפשר למצוא את כל המידע באינטרנט: לאיזה גובה מגיע העץ, מה מידות הנוף שלו. אנשים נוטים לשתול עץ צל קרוב מדי לבית. המרחק המומלץ לשתילת עץ גדול שנותן צל הוא 8 מטר מהבית. עוד אני ממליץ לבחור עץ שמתאים לאיזור שלנו, שיש לנו ניסיון מוצלח איתו. לא לקנות עץ שלא מכירים ולא יודעים את מפרט הגידול שלו ועוד נתונים. ותמיד לזכור – העצים מאריכים חיים אחרי בני האדם. אנחנו שותלים אותם קטנים ולא מצליחים לדמיין איך ייראו עוד 20 שנה. הם יהיו גדולים וגבוהים.



בוסתן קטן צמוד לבית כלנית



ממי היקר, תודה על שנות עבודה רבות, על היופי, הירק, הצל והצבע שענף הנוי לדורותיו הביא לניר דוד. ואתה בתורך הוספת לשתול ולטפח, ללמד את ילדי הגנים, לעצב תרבות של מרחב ציבורי, ועוד ועוד.

על המדרכה – עם צוות הנוי שלנו

יוסוף, מג'די ועבד הם חלק מהנוף שלנו, וממעצביו. הם מוכרים וודאי לרובם, ולכבוד ט"ו בשבט ביקשתי להעמיק את ההיכרות עם אלו שטורחים כל השנה שיהיה לנו יפה, נקי ומטופח.

יוסוף נאג'ר, נולד בכפר דבורייה ב-1963, ושם חי עם משפחתו. אישתו שהירה מנהלת בבית משפחתון (לידה עד גיל 3). לזוג נאג'ר ארבעה ילדים; שני בנים ושתי בנות.

יוסוף הראשון שהצטרף אל ממי בנוי ב-2004, כלומר הוא כאן 21 שנים.

לפני כן, למד בבאר שבע ומחזיק בתואר ראשון בארכיאולוגיה והיסטוריה. היה מורה שנה והשכר לא הספיק, לכן פרש. הצטרף לאביו שעבד בנוי בסביון ובמקומות נוספים, עד שחזר אל הכפר, ודרך חבר משותף הגיע אלינו.

יוסוף, אתה מכיר חלק גדול מהחברים בקיבוץ?

לא בשמות, אבל כן בפנים. לעומת זאת, את הקיבוץ אני מכיר על בוריו. כל פינה, כל מקום. אני מכיר את ניר דוד יותר טוב מהכפר שלי. בדבוריה יש רחובות שאף פעם לא הייתי בהם.

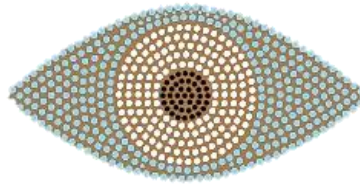


מג'די זועבי, נולד בכפר טמרה, "לשבת הכי גדול בעולם, אני חושב." הוא בן 48, לאישתו קוראים אחלאס ולהם בת ושני בנים. בקיץ הזה יסגור 20 שנה אצלנו בנוי. הצטרף לצוות שנה לאחר יוסוף. לפני כן למד במכללת הצפון בעפולה והוא מחזיק בתעודת "מקצוען מס. 1 בנוי". למד על ריסוסים, גיזום, שתילה, סוגי צמחים. הוא מסכם: "הגעתי ילד, גדלתי כאן, ואני מכיר כל אבן."



ובהזדמנות זו, אני
מברכת את המוסלמים
החיים ועובדים בקיבוץ,
לרגל חודש הראמדן.

עבד עבדלהדי, בן 44, נולד וחי בכפר אפסאל. עובד אצלנו 12 שנים. עבד הגיע מעבודה בחקלאות, למשפחה כ-40 דונם מטעי שקדים וזיתים, כך שיש לו ניסיון מיכאני ומבין אנשי הצוות הוא בדרך כלל זה שמפעיל את הכילים כמו הטרקטור עם הזרוע שמרימה את ערמות הגזם, או המכסחת. עבד אלמן, אישתו מג'דה נפטרה לפני 9 שנים ומאז הוא מגדל לבדו את שלושת ילדיהם.



אסתר שדמי – פוקחת

אי שם בשנות השבעים של המאה הקודמת

ניטעו ברחבי הקיבוץ

כמה עשרות עצי פקאן.

לא ידוע לפי איזה מפתח פוזרו העצים בצמוד למגורי חברים, לא ידוע מה היו קריטריוני הזכאות לקבלת עץ באחריות אישית. מה שכן היה ברור מהתחלה, שלבעל עץ פקאן אין שותפים בהנאות הפרי לכשיתחיל העץ להניב, למעט בני המשפחה כמובן.

הדעה הרווחת כיצד ייהנו בעלי העץ ובני המשפחה מהפרי היתה כדלקמן – עם הופעת הפרי עטוי הקליפה הירוקה על העץ, מגויסת כל המשפחה לקטיף וזה אומר, סולמות שהושאלו מהמטע (שימשו במסיק הזיתים) ופרישת איזו יריעה על הקרקע לקליטת האגוזים שהופלו מהעץ. למותר לציין כי העצים צמחו לגובה מרשים. אחרי הפעולה המעצימה הנ"ל התיישבו בני המשפחה לקלף את הירוק מהאגוז והשארית הפרי להתייבש מעט, כשהוא עדין לא זמין לאכילה. אז גם נודעו סיפורים על יתרונות הקליפה הירוקה בהלבנת השיניים. פוי, איכס... את האצבעות שהשחירו היה קשה להלבין במשך ימים אחרי.

עד ש... אירע מהפך. בעלי העצים גילו להפתעתם שיש שיטה הרבה יותר טובה להנות מהפרי. פשוט מחכים, הקליפה הירוקה מתייבשת כאשר האגוז עדין על העץ ואחרי כמה זמן האגוז עצמו נושר מהעץ, יבש ומוכן לפיצוח ואכילה. לא נחוצים סולמות ולא אצבעות שחורות כמו אחרי חגיגת חינה. פשוט יוצאים כל בוקר ואוספים את אלה שנשרו.

נוספה רק בעיה קטנה עם החידוש הזה, פתאום הגיעו שותפים שהצטרפו לליקוט הזה לרגלי העץ. ומה עושה השותף החדש, הלא קרוא? מתגנב בשעות שהבעלים לא רואה...

בינתיים עצים החליפו בעלים והכל נעשה פחות מסובך. ואז נעלמו האגוזים. איפה הם האגוזים? עצים יש ואגוזים איין!!!

איזו באסה.



עידו גופר – Slow Tourism

[צילומים: עידו גופר]

לכבוד ט"ו בשבט פנתה אלי העורכת
בבקשה שהפעם אקדיש את המדור לעצים.
מאחר שלכתוב על השקד נראה לי נדוש מדי
ומאחר שהצעתי לראיין את רוני בקל
התקבלה כבדיחת קרש לא מוצלחת, ניסיתי
לחשוב על איזה עץ כדאי יהיה לכתוב. כבר
כתבתי כאן שהקושי הכי גדול במדור הזה,
זה לנסות לכתוב על משהו בטבע שעדיין
יהיה רלוונטי כשהעלון יצא לאור – אז פתחתי
את הגלריה בטלפון שלי וחיפשתי מה פרח
בתחילת מרץ בשנה שעברה. אז הבנתי
שאני חייב לכתוב על עץ שבאמת מגיע לו
הרבה יותר כבוד ותשומת לב ממה שהוא
מקבל ואני מתכוון לאשל.

בפולקלור הישראלי יש מקום של כבוד לאלון
החסון, לברוש הגבוה, לאלה הזקנה, לתמר
בן המדבר, לזית ולשאר חברי קבינט שבעת
המינים ומטבחון הארבעה. השקד כאמור
קיבל חג שלם רק שלו ואילו האשל?
כששאלתי את ה-AI (למה, מי חשבתם
שכותב את המדור?) על שיר ישראלי על

האשל הוא הציע את "אשליות" של ניסים סרוסי או את הזמרים הידועים איציק אשל ואבישי אשל...
בקיצור, האשל קופח עד עכשיו שלא בצדק אבל אנחנו כאן כדי לתקן.

אז קודם כל שתדעו שמבין כל סוגי העצים הגדלים בארץ – לאשל מספר המינים הגדול ביותר! יש 13 מינים שונים של אשלים בארץ וסך הכול בין 57 ל-73 מינים בעולם. למה השוני? כי ההבדלים בין המינים כל כך קטנים שהם מספקים תעסוקה ונושא לוויכוח טקסונומי. האשלים הגדלים באזורנו הם בדרך כלל מהמינים אשל ארץ ישראלי, אשל היאור או אשל הירדן וצורתם כשיח או עץ בעל מספר גזעים. מי שחי או שירת בנגב ודאי מכיר את אשל הפרקים שהינו עץ בעל גזע אחד ומשמש לנטיעות הקרן הקיימת לעצירת חולות וכשובר רוח. באזורנו האשל הוא מרכיב מרכזי בסבך המקומי ולצד הקנה וצפצפת הפרת הוא מהווה את הבסיס לצמחיית זֶזֶר של הירדן (הזֶזֶר הוא המדרגה התחתונה בבקעת הירדן המהווה את מישור ההצפה של הירדן). דבר שני שמגיע לאשל הוא קצת רספקט היסטורי כשאברהם אבינו נטע אחד כזה בבאר שבע כאות לברית בינו לבין אבימלך מלך גרר וגם שאול המלך ישב תחת אחד כזה ברמה ואפילו נקבר ביחד עם יונתן תחת אשל ביבש גלעד, לא לפני שגופותיהם כיכבו על חומות העיר השכנה בית שאן.

מה שמגניב באשל הוא יכולתו להתפתח באזורים יבשים כמו הנגב שלנו הודות למערכת שורשים כפולה שמתפתחת הן לרוחב והן לעומק ויכולתו לסלק מלחים שנספגים מהשורשים דרך העלים. מלחים אלו מומסים בטל הלילה, מטפטפים תחת נוף האשל ויוצרים סביבתו מעגלי צריבה ששורפים צמחים אחרים הגדלים תחתיו. ככה הוא מנטרל מתחרים על המשאבים. כמו כן, כאשר הלחות שנקלטה על ידי המלח נפלטת במהלך היום, היא יוצרת קרירות בסביבתו הקרובה.

כאמור אין האשל מצטיין בגזע רחב המתאים כמקור לעץ איכותי לעיבוד או הסקה אלא להיפך –מאחר שהוא מכיל כמות רבה של אפר (30%-40%) ומלחים הוא משמש כמחסום אש – לידיעת בעלי הקמינים. באספקט המקומי אני עוד זוכר שכנער צעיר במדגה שלחו אותי לכרות ענפי אשל ולפזר אותם בחלקים הרדודים של הבריכות. הענפים שימשו כמצע הטלה לדגות הקרפיון שאהבו להטיל את ביציהם בין ענפי האשל.

ואם כבר מדברים על גזע האשל, חפשו ואולי תמצאו פטריה יפה ומיוחדת בצורת קשת הגדלה על גזעים של עצים חיים ואף מתים ונקראת קישוטית האשל. זוהי פטריה טפילה אשר ניזונה על חשבון העץ המארח אותה, מחלישה אותו ואף יכולה לגרום לו לריקבון או למות. הפטרייה אינה טובה למאכל.





קישוטית האשל. לא למאכל.

לי יש אנקדוטה אישית ונחמדה בנוגע לאשל: בזמנו עשינו קמפינג בחורשת האשלים שליד מאגר חימר בים המלח (מלא יתושים ועקרבוטים, לא מומלץ ואני גם לא בטוח שחוקי, אבל עשינו...) במהלך הקמפינג שכחתי את מסור העצים האהוב עלי, תקוע בהצטלבות בין שני ענפים של אחד האשלים. כשנה וחצי מאוחר יותר, כשחזרתי מאחת מהנסיעות לערבה בתוקף עבודתי בביו-בי החלטתי שאני חייב לנסות למצוא, או לפחות לחפש את המסור. איכשהו, הצלחתי לאתר את השטח שבו חנינו ותאמינו או לא, לאחר חיפוש קצר, נמצא גם המסור כשהוא עדיין תקוע בין אותם שני ענפים. מה שאומר: המדבר משמר והאשל זוכר...

בסופו של דבר, פריחת האשל היא שהביאה אותי לכתוב עליו. הפרחים אמנם אינם גדולים ומרשימים כמו פרחי השקד אבל דווקא בעדינותם וברכותם הם נותנים פייט לא רע בכלל כשהם מסודרים בתפרחות בצורת אשכולות בשלל גוונים בין הלבן לוורוד. ניתן כאמור לראות את פריחת האשל בתחילת האביב לאורך נחל הקיבוצים בגדות האסי ושאר נחלי העמק. תקדישו להם זמן ומבט ותראו איך כל היופי של העולם מרוכז לתוך פרח אחד קטן.





תרבות חודש פברואר – נעמה קול וענת שורץ

תודה מיוחדת לשחר אינדיך וניר אריאלי, לאחים ולהורים שהפיקו חדר בריחה חכם, מתוחכם ומפתיע; "מצילים את תל עמל". רבים השתתפו ונהנו מחידות מלאות מחשבה והמחמאות לא הפסיקו להגיע.

אין עליכם, המשיכו כך!!

[בעלון הבא יספרו המפיקים הצעירים על חדר הבריחה]

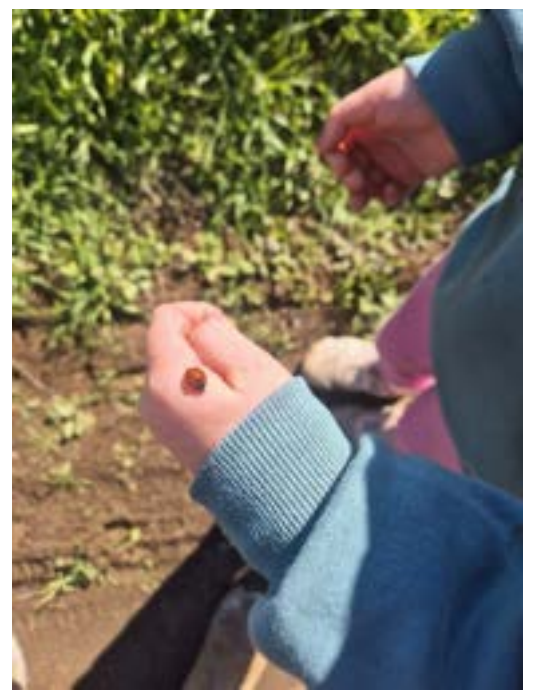


והנה ט"ו בשבט הגיע וגם הטיול המסורתי, והפעם לדרום הרמה. צעדנו בגובה הרמה בנוף טבול ירוק, 3 מסלולים, 230 מטיילים, 4 אוטובוסים. היה לנו טיול מקסים! תודה לכל המטיילים והמטיילות!

ותודה ענקית לצוות המופלא שתכנן, ארגן, הוביל, טייל, דאג ופינק:

שגיא שדמי, אלון כהן, עומרי מסקין, איל עדי, טל דגני, גלי אשכנזי, עידו גופר, יפתח רצון, עשהאל ויינר, הילה דגני וגדי באום.

היה נעים וטעים וזכינו כולנו בזמן של טבע ונשימה.





לנוכח החרמון
המלבין באופק





טבילה לאמיצים



O9q9U_Vv_N6A/photo/AF1QipNuqTXqhB9liqUFfpAYnxoThNCgo2gz
mgsTKofq?key=bmpuMEwtYVVZeWVzaU9pXzlEYk9fdjF2dS1wZVJn



מפרגנים לך תמר הכהן

נרצה לפרגן **לתמר הכהן** על שניהלה את מחסן התחפושות מכל הלב והנשמה.

לא הייתה מסכה, שרביט או כתר שתמר לא ידעה היכן מונח ולאיזה תחפושת רצוי לשלב.

תמר אלופת התחפושות תודה לך על המסירות והאהבה ♥

ענת & נעמה



נתראה בפעילויות פורים

ענת ונעמה

הגיע הזמן לחשוף את פניו של ארכיון הקיבוץ – ראיון עם יהודית איל

סמדר יחיאלי



הקדמה קצרה:

ארכיון מקושר בציבור עם יושן וניירות מצהיבים. אז זהו, שממש לא. ארכיון מכיל אוצרות רבים של מידע, תמונות ומסמכים. עכשיו, כשהוא שוכן במשכנו המחודש, הוא מלא אור ומרווח. ממוחשב ונגיש. הוא אוֹצֵר את העבר ופניו אל העתיד.

הזדמנות לחשוף את פניו בפני הקהילה.

השלט על דלת הכניסה לארכיון. ריקוע נחושת מעשה ידיו של שמואל חרמוני

יהודית, ספרי על הארכיון שאת מנהלת.

נכנסתי לארכיון ב-2012, זאת אומרת, היום אני כבר נכנסת לשנתי ה-13. בחדר עמדו ארונות ברזל שחסמו את החלונות ולא נכנסה טיפת שמש. הדבר הראשון שעשיתי היה ניקוי, מיון, וארגון החומר בתוך קרטונים, עדיין לא הכנסתי שום דבר באופן קבוע ולא ברישום, פשוט סידרתי לפי נושאים ולפי שנים, כי ראיתי שהארכיון היה מסודר בדרך הזו. אחר כך גם עשיתי איזשהו קורס קצר, והבנתי שהארכיונים בנויים על חטיבות, שהם הנושאים הגדולים, ובכל חטיבה יש תת חטיבות ואחר כך עוד מדרג שהולך ויורד עד לגודל של מסמך. בד בבד עם הניקיון והסדר של הארכיון גם פתחתי את החלונות הנהדרים שצופים אל האסי ובעיקר זרקתי המון חומר שלא היה רלוונטי, וגם זה לאחר בחינה מדוקדקת.

חוץ מהשוטף, מה הם המבצעים הגדולים שלקחת על עצמך הקשורים בשימור הזיכרון הקיבוצי?

אזכיר כמה מהם, ולא בהכרח לפי סדר כרונולוגי:

לאחר השריפה ובשנות השיפוץ של בית התרבות, הארכיון שכן ב"יד לבנים", ששימש רק כמקום אחסון. בשנים האלה עבדתי מהבית. אז לקחתי על עצמי לסרוק ולהקליד את כל הספרים והחוברות שציינו תקופות חשובות בחיי הקיבוץ: כל החוברות של החמש והעשור והעשרים וחמש והארבעים והחמישים, הספר "ככה זה התחיל", הספרים והחוברות **שיהושע לוריא** הוציא בזמנו – כל אלו מוקלדים וסרוקים. זה היה מבצע גדול.



דבר מרכזי שעדיין בעשייה, הוא מחשוב החומר. כלומר, דיגיטציה שלו ורישום בתוכנה ייעודית. אבל ממה מתחילים? איך יוצרים סדר עדיפויות? התלבטתי הרבה מאוד במה להתחיל. וההחלטה שלי הייתה לתעדף את המחשוב על פי הבקשות שמגיעות אליי לארכיון, ועל פי הנושאים שיש להם יותר ביקוש. הסתבר לי שיש כמה נושאים, בעלי ביקוש גדול. אחד זה, כמובן, תולדות הקיבוץ וכל נושא ההתיישבות בשיטת החומה והמגדל, הביקוש הגיע בדרך כלל מחוקרים או מוסדות שאינם חברי קיבוץ וגם שאלות ספציפיות של אנשים מהקהילה ובני משפחותיהם. היו בקשות לחומרים בתחומי התיעוד האישי של הוותיקים, החינוך, התרבות, ענפים שכבר אינם ומבני ציבור. במקביל ולאורך השנים, נמשך מבצע ההקלדה, הסריקה והמחשוב של הפרוטוקולים משיחות הקיבוץ ומישיבות המזכירות. הללו נמצאים בעשרות מחברות ופנקסים, בכתב יד, ואת הכתוב בהם היה צריך להעלות למחשב. היום, כל החומר הזה סרוק ונמצא במחשב הארכיון. כאן ראוי לציון המבצע שעשה **שמואל שריג**: הוא הקליד גם פרוטוקולים של שיחות קיבוץ וגם את עלוני הקיבוץ והגיע עד 1964. אני המשכתי עוד קצת הלאה בעזרת **אפרתי זיו ויהודית זמיר** שהקלידו את העלונים ביחס לעלוני הקיבוץ, חלקם מוקלד, חלקם סרוק באופן שניתן לבצע חיפושים על פי מילות מפתח. העלונים הם מקור בלתי נגמר של חומר שמתעד בעצם את כל מה שקרה בקיבוץ מאז ועד היום כי כל הדברים החשובים מתועדים גם בעלונים. בסוף שנות ה-80 נערך מבצע ראיונות לחברים מהשכבות הבוגרות, דור המייסדים וחברי ההשלמה. זה היה מבצע ענק, שהיה שותף לו צוות של מראיינים. הראיונות הוקלטו ותומללו על גבי ניירות סטנסיל. חומרים אלו נסרקו והם נמצאים בחלקם הקטן במחשב הארכיון. כל הראיונות נסרקו על ידי רשת ארכיוני ישראל וניתנים להורדה מהאתר.

עוד מבצע שעדיין בעשייה, ויכול גם להדגים את עניין פינוי חומרים מהארכיון, הוא הטיפול בפלקטים ומודעות שהיו על לוח המודעות. הייתה ערמה גדולה מאוד של פלקטים ישנים במצב שימור לא טוב. בהתחלה שמרתי את כל הפלקטים שעדיין ניתן היה להציל. רק השנה השלמתי את התהליך בעזרת נגה אינדיך, שעבדה איתי בקיץ. היא צילמה וסרקה את כל הפלקטים האלה, ועכשיו שתינו עובדות על הרישום שלהם במחשב. אלו פלקטים משנות ה-60 עד שנות ה-90 של כל האירועים שהיו פה בקיבוץ, ברמה החברתית, התרבותית והארגונית. סיפור מעניין ומרתק בפני עצמו. חלק גדול מהפלקטים האלה היו במצב של אי שימור. מעט מן החומר שניתן היה להציל, אני שומרת גם פיזית.



פלקט דווקא לא מלוח המודעות השופך אור על התקופה בתמונה מדגמנים נח אשכנזי (עם טוריה) וצבי מזור (עם נשק)

מה כולל בעצם תהליך הדיגיטציה?

הדיגיטציה היא השלב הראשון של המחשוב שהוא תהליך בן כמה שלבים. השלב הראשון הוא להפוך את החומר לקובץ שמחשב יכול לקרוא אותו: תמונה, גיליונות אקסל, טקסט וכן הלאה. השלב הזה כולל הקלדה או סריקה.

השלב הבא הוא לארגן את החומרים האלה דרך טבלאות אקסל לצורך חיפוש והתמצאות. המשמעות היא שלאחר שאני מעלה את החומרים למחשב אני מארגנת אותם בתוכנה ייעודית לארכיונים, בתוכנה יש טבלאות אקסל המכילות מידע על החומר כולל חיפוש מילות מפתח. לדוגמה, הכנתי טבלת אקסל של כל עלוני הקיבוץ: מי היו העורכים, תאריכים, איך קראו לעלון, מה יש בעלון, מדורים קבועים שהיו בעלון, וכן הלאה. באמצעות מילות חיפוש ניתן לאתר חומרים.

נוסף לכך אני עורכת קבצים לכל נושא ועניין הקשור בקיבוץ שהתקיים בעבר ו/או מתקיים בהווה.

אני קוראת לזה כרוניקה. דוגמא אקטואלית לעלון הזה: ביקשת ממני למצוא טקסט שכתבה **נחמה גינוסר** על ענף הנוי בקיבוץ. שלפתי אותו מהכרוניקה של ענף הנוי.

קודמיי בתפקיד, לפני עידן הדיגיטציה, היו מכינים תיקים על פי נושאים. בכל תיק נשמרו כל הכתבות שהתפרסמו בעלוני הקיבוץ בנושא מסוים. היום אני עושה אותו דבר במחשב. הקבצים שאני מכינה על פי נושאים הם נקודת הפתיחה במציאת חומר מסוים. כמובן שכאשר רוצים להרחיב ולהעמיק, למשל למצוא חומר למחקר, אפשר להמשיך לאחסון החומר הפיזי עצמו ולשלוח משם מידע ומסמכים שעדיין לא נסרקו. במחשב הארכיון היום קיים בסיס נתונים שממנו אני יכולה לצאת לחיפושים נוספים. השלב השלישי, שאני מתחילה אותו עכשיו, אחרי 13 שנים, הוא הכנסת כל החומרים האלה לתוכנת ארכיון ייעודית. אחרי שנים של חיפושים, הגעתי לתוכנה שמצאה חן מאוד בעיניי וקיבלתי אישור לרכוש אותה. ממש בימים אלה אני מתחילה לעבוד ולהכניס את כל מה שכבר נמצא במחשב לתוכנה הזאת. במקביל צריך כמובן גם להמשיך ולהכניס למחשב הרבה חומרים שעדיין לא נמצאים בו.

מהם היוזמות והכיוונים להמשך?

השנה סוף, סוף יש למחשב הארכיון תוכנת ארכיון ייעודית. בוודאי לא אשלים את הפרויקט הזה ויהיו אחרים שימשיכו את המלאכה. ככלל, לעבודת ארכיון אין קצה, סוף וגבול.

לפני כשנה התחלתי לדבר על הצורך בהתכוונות לחג התשעים של הקיבוץ, לפחות מבחינת הפקות של מיזמים שלוקח זמן רב להכין. נראה לי שתפקיד נשות התרבות הוא להרכיב צוות שישרטט לפחות בקווים כלליים תכנית או תוכניות לאירוע. כארכיונאית, הייתי שמחה להפיק שני ספרים (דיגיטליים): ספר אחד שיוקדש למייסדי הקיבוץ והשני – לאנשי ההשלמה "בחזית-במנהרה".

פרויקט נוסף שאני חושבת עליו כבר כמה שנים הוא יצירת קו זמן היסטורי של הקיבוץ על גבי פלטפורמה אינטרנטית. בקו הזמן יופיעו האירועים החשובים שקרו לאורך השנים והם מתארים את התפתחות הקיבוץ מקבוצת חברי גרעין א' של השומר הצעיר הארצישראלי בשנת 1931 ועד היום.

ארכיונאי יכול להסתפק בעבודה שגרתית של הפיכת הארכיון למקום נגיש יחד עם איסוף חומרים יומיומי בכל התחומים בהם עוסק הארכיון. ארכיונאי גם יכול להיות יוזם אירועים ומנגיש חומרים, ויכול להפוך את הארכיון מרכז לפעילויות קהילתיות. נראה לי שזה תלוי בעיקר בשני גורמים: האישיות של הארכיונאי והזמן שעומד לרשותו. בעבודתי כיום, הן בפן האישי והן בפן של הזמן, זה לא קורה. הייתי שמחה שיהיה לצידי עוד אדם שיוכל להיכנס, בשלב זה בהתנדבות, לעניינים, ילמד את הנעשה בארכיון ויעזור בקידום פרויקטים קהילתיים.

ואסיים בסיפור אישי על הקשר לארכיון ולתל עמל.

בשנת 2012 נכנסתי לעבודה בארכיון לאחר כ- 4 שנים של הוראה בבית הספר בקיבוץ ושנים רבות בהן עבדתי מחוץ לקיבוץ. כל השנים הללו לא כיניתי את תל עמל – "הקיבוץ שלי". היה לי קיבוץ אחר שהוא שלי (בית זרע). עם כניסתי לארכיון התחילו לצוץ פתאום קווים מקשרים בין ההיסטוריה האישית שלי לבין תולדות הקיבוץ. קווים אלה ולמידה עמוקה של התפתחות המקום ובעיקר האנשים שעשו זאת, הביאו אותי לכך שהיום תל עמל הוא הקיבוץ שלי ואין אחר שמתחרה על התואר הזה. זאת תרומת הארכיון להרגשה האישית שלי.

יהודית, אני מודה לך בשם הקהילה, למרות שרבים בה אפילו לא מודעים לתחום שאת מופקדת עליו. מזמינה כל אחת ואחד להיכנס לארכיון, ולאתגר את יהודית שתמצא עבורו או עבורה משהו משפיע החומרים שיש בו.

לא תתאכזבו, צפויה לכם הפתעה מרגשת.



ילדים יקרים!

בחינתאילנות בארץ – ט"ו בשבט – העלו על לבכם את הישוב המתגונן והיחזק.
ליו נקדו חקלאיות חדשות הוקמו בשלש השנים האחרונות בדרום, בארבעים ובגליל.
חומות יסון – קעזו וקנון לכל ישובנו בארץ.
סנדל יסון – סנדלי אור לסוורי צמנו בגליל.
בנדרם, ילדי ישראל, להוסיף ולהרחיב את גבולות ארצנו, להרחיב את נקדו החדשה –
נאמנותכם לתוצרת הארץ תעשה זאת.

היו נאמנים לצו השקפה ושקרו על תוצרת ארצנו.
אכלו ושתו אך ורק סחורה סחלקאות העברית.
שאלו בביתכם ובבית הספר לסקור התוצרת.
דרשו את תי התוצרת בבגנה, בירק ובפרי –

וקנה גם חלקכם, וילדים, בבגן הארץ.
וְיִבְרָכְךָ וְיִהְיֶה אִתְּךָ אֶת
בֵּין מְרִחֲבֵי גְבוּלֵינוּ, מְנַקֵּה וְנוֹאֲלֵינוּ!

בכרפת בגן הארץ ונאמנה

הנאמנה למען תוצרת הארץ
לד מוצרת המורים למען תהיה לך

ט"ו בשבט תרצ"ט



נספח לקשר שבין הטבע לאדם

מקבץ תמונות מפעם ומהיום של פינות ישיבה וספסלים

[צילומים: מהארכיון, סמדר יחיאלי]





מיכל פדרמן ואהוד שמעוני [קבוצת צוקים]



ליד מרפאת השיניים



מתחת למדגרה



מזרחית למכבסה



הספסל של שכבת כחל, משקיף על האסי



הספסל של שכבת סיקסק, טרם נבחר מיקומו

ולסיום: הספסל הכי חידתי. הוא נבנה בגדה הדרומית של האסי.

שאלתי ב"מקומי" למי יש מידע עליו. קיבלתי שתי תשובות, שונות מאוד זו מזו.

במשפחת ארטל יודעים לספר כי תולק שפירא בנה את הספסל עבור פרידה, אישתו השנייה, כדי שתוכל לשבת מול האסי עם יונה, בנה.

התייחסות שנייה הגיעה מרפי אייזנברג. הוא מאמין שהאבן עליה יושבים, היא בעצם מכסה

של סַרְקוֹפֶג (ארון קבורה) שהביא לקיבוץ מהשדות במינוס 200 (שטחים שקראנו להם שפעה).

כך או כך או אחרת.... זהו ספסל מיוחד במינו. בקרו אותו.



מזל טוב לילידי חודש פברואר

שרית חן בת 50

מה את מאחלת לקהילה בה את חיה?
קודם כל, כמו בכל יום, השבת כל חטופינו. החלמה לפצועים בגוף ובנפש. החלמה וצמיחה לעם שלנו ולארצנו. וביחד.

אני מאחלת לקהילתנו שנלמד להסתכל על הדברים מנקודת מבטו של האחר בנוסף לזו שלנו.

מה את מאחלת למשפחה?

אני מאחלת למשפחתי האהובה הרבה זמן איכות משפחתי ומהנה והרבה צחוק.

מה את מאחלת לעצמך?

אני מאחלת לעצמי סבלנות, דיוק ושלווה נפשית.



פטרה דגילייסקי כהן בת 30

החודש חגגתי 30 – כיף חיים

הדברים העיקריים שמעסיקים אותי הם: עבודה, בעלי טום, חברים, ההורים שלי, טיולים ואסי (בקיץ).

הדברים שמביאים לי שמחה: בעלי טום (רוב הזמן) וההורים שלי.
אני מאחלת לעצמי להמשיך ליהנות מהחיים, להעריך את הדברים הפשוטים ולקחת דברים בקלות.



שחר איזמירלי בן 10

באיזה כיתה אתה ואיזה תחום בלימודים הכי מעניין אותך?
אני בכיתה ד' ותחום הלימודים האהוב עליי הוא אומנות.

מה אתה אוהב לעשות בזמן הפנוי?

בזמני הפנוי אני אוהב לשחק עם חברים, לבנות דברים בנגרות וליצור במיינקראפט.

מה אתה מאחל לעצמך ליום ההולדת?

מאחל לעצמי הרבה אושר ובריאות.



אופק אביגד בן 10

באיזה כיתה אתה ואיזה תחום בלימודים הכי מעניין אותך?

אני בכיתה ד', והכי אוהב ללכת למרכז למוזיקה (נש"ר), ללמוד לנגן בטרומבון.

מה אתה אוהב לעשות בזמן הפנוי?

בזמן הפנוי אני אוהב להיות עם חברים.

מה אתה מאחל לעצמך ליום ההולדת?

ליום ההולדת אני מאחל לעצמי שיהיה לי כיף ושאעשה את מה שאני רוצה.

רון דובב בן 10

באיזה כיתה אתה ואיזה תחום בלימודים הכי מעניין אותך?
אני בכיתה ד'. התחום שאני הכי אוהב הוא ספורט.

מה אתה אוהב לעשות בזמן הפנוי?
אני אוהב לשחק כדורגל ולבלות עם החברים.

מה אתה מאחל לעצמך ליום ההולדת?
אני מאחל לעצמי אושר, בריאות ולהשתפר בכדורגל.



תינוק חדש נולד!

מזל טוב למשפחת לוינס

בן שלישי לשחר ודניאל, אח של דור ושגיא
נכד לטלי וירון

הנה הוא, בהגדלה; עמרי לוינס המתוק

נולד ב-1.2.25

ברוך הבא



שתילה כזיכרון

ליד האקוודוקט שבפארק המעיינות (בסמוך לשכשוכית) נשתלה בשנות השישים חורשת אקליפטוסים מיוחדת, לזכרו של ילד צעיר, **אהוד שמעוני**, בנם הבכור של **ברכה ודוד**. אהוד גדל בקבוצת "צוקים" ונפטר בזמן ההרדמה בניתוח להוצאת שקדים. הוא נפטר בחודש פברואר, חודש הנטיעות, והחורשה זוכרת אותו כל השנים. עברו שנים רבות, הזיכרון הטשטש, בני קבוצתו לא ידעו לספר על שתילת החורשה, גם בארכיון לא נמצא לכך איזכור. גם העצים – יש לשער שלא כולם שרדו וחלקם ניטע כהשלמות בשנים אחרות. לרגל ט"ו בשבט, אני מביאה תמונות מחורשה זו, ודברים שכתבה המחנכת שלו, **מרים יחיאלי**. יהי זכרו ברוך



אהוד שמעוני, ילד שנפטר

[מרים יחיאלי]



בפברואר 1962 נסע אהוד שמעוני, אחד מילדי הקבוצה בליווי אימו לבית חולים עפולה לניתוח שקדים. אנו המחנכות התייחסנו לזה כמקרה רגיל הקורה לילדים בגיל זה. לא כך היה המקרה הזה. למחרת בבוקר השכם התעוררתי מדפיקה בדלת, לפני עמד מריאן חברינו שהיה שומר לילה, פורץ בבכי ומספר שאהוד נפטר בעת ניתוח השקדים. ברוך ואני נשארנו המומים,

לא האמנו למשמע אוזנינו. הידיעה התפשטה מהר מאוד, ואבל כבד השתרר בקיבוץ. בינתיים הגיעו פרטים נוספים שהדבר קרה בעת ההרדמה לניתוח.

לפני עמדה שאלה קשה, איך לספר זאת לילדי הכיתה. אהוד, ילד שמיום היוולדו חי עימם יחד, ופתאום לא יחזור. בבואי לכיתה, אחרי ארוחת בוקר אספנו את הילדים ויצאנו לטיול לשדה.

הגענו לאקוודוקט, התיישבנו לנוח ואני וסיפרתי להם על האסון שקרה לנו. הילדים מבלי לתפוס את עומק האסון הגיבו כל אחד לפי הבנתו. הם לא הבינו, רק אתמול היה איתם. הבנות פרצו בבכי, אחרים התחילו לשאול מה נעשה בלעדיו? אהוד היה אהוב וחביב על כל הילדים. ילד מנומס, חברותי, תמיד מוכן לעזור. נהג בתבונה וסקרנות וברצון להבין ולדעת. עכשיו נוצר מצב של אי יכולת להיכנס לכיתה ללימודים רגילים. בחוץ, באוויר של חורף קר התחילו הילדים לדבר. כול אחד סיפר על חוויותיו עם אהוד והחליטו על דעתם לאסוף הרבה פרחים כפי שאהוד אהב. כשהגענו הביתה הם התאספו בחדרו של אהוד והניחו את צרור הפרחים על מיטתו. אני הצעתי להם לכתוב ולצייר בשביל אהוד. הם התלהבו מהרעיון ונגשו לעבודה. הם הרגישו בכיסאו הריק של חברים וביטאו את יגונם בכתב ובציור.

במשך כל השבוע המשיכו הילדים להוסיף פרחים ולקשט את המיטה שסמלה בשבילם את קברו של אהוד. כל אחד מהילדים התייחד לפי דרכו ורגשותיו. אספנו את כול היצירות של הילדים לזכרו וחיברנו לחוברת צנועה. כול ילד קיבל חוברת – מזכרת מחברים האהוב.

לאט, לאט חזרו החיים בכיתה למסלולם וכל ילד שמר את כאבו. המצב של ההורים היה הרבה יותר חמור. הם לא התאוששו מהאסון הכבד שהיה לא צפוי בכלל. אני ביקרתי אותם הרבה פעמים וסיפרתי שוב ושוב על יוזמתו, תפקידו ופעילותו הברוכה בתוך חברת הילדים ויחסם כלפיו.

אספתי את מחברותיו, ציוריו ומעשי ידיו. כרכתי הכול ומסרתי לידיהם של ההורים. הם לא יכלו להתנחם ועזבו את הקיבוץ. אני שמרתי איתם על קשרים במשך שנים.

יהי זכרו ברוך

[נכתב לאחת האזכרות כשמרים כבר הייתה מאוד מבוגרת]

לזכר חברינו, הורינו ובנינו שנפטרו

בחודש פברואר שבט – אדר

שם הנפטר	תאריך לועזי	תאריך עברי
עליזה הלוי שריג	04.02.1946	ג' אדר א' תש"ו
חיה גרד	09.02.1972	כ"ד שבט תשל"ב
משה אורפז - זלוטניצקי	05.02.1981	א' אדר א' תשמ"א
רבקה כץ	01.02.1982	ח' שבט תשמ"ב
יוזק שור	29/02/1982	א' אדר תשמ"ב
יצחק ולדן	11.02.1989	ו' אדר א' תשמ"ט
אטקה הלוי	26.02.1989	כ"א אדר א' תשמ"ט
ברוך (בושקו) גרד	25.02.1993	ד' אדר תשנ"ג
דבורה גלזר	15.02.1995	ט"ו אדר א' תשנ"ה
מינקה ולדן	24.02.1995	כ"ד אדר א' תשנ"ה
מרדכי (מוטקה) גור	08.02.1996	י"ח שבט תשנ"ו
שלמה גור	07.02.1997	ל' שבט תשנ"ז
דן ברייר	17.02.1998	כ"א שבט תשנ"ח
יחזקאל פרלברג	24.02.1999	ח' אדר תשנ"ט
מרים (מיצי) רוז'ני	07.02.2003	ה' אדר א' תשס"ג
יצחק ארזי	19.02.2003	י"ז אדר א' תשס"ג
שרה נוימן	28.02.2003	כ"ו אדר א' תשס"ג



לזכר חברינו, הורינו ובנינו שנפטרו

בחודש פברואר שבט – אדר



שם הנפטר	תאריך לועזי	תאריך עברי
זכריה מוזר	02.02.2004	י' שבט תשס"ד
יעקב ארזי	29.02.2004	ז' אדר תשס"ד
קלרה חרמוני	01.02.2005	כ"ב שבט תשס"ה
חייקה קלס	18.02.2005	ט' אדר א' תשס"ה
מאיר טרצביצקי	21.02.2006	כ"ג שבט תשס"ו
מאיר טל	10.02.2008	ד' אדר א' תשס"ח
פרניה שחר	09.02.2011	ה' אדר א' תשע"א
שלמה קלס	02.02.2013	כ"ג שבט תשע"ג
מלכה דווידזון	09.02.2014	ט' אדר א' תשע"ד
משה ברקוביץ'	28.02.2016	י"ט אדר א' תשע"ו
תמרה ברקוביץ'	28.02.2019	כ"ג אדר א' תשע"ט
ישראל נצר	28.02.2019	כ"ג אדר א' תשע"ט
מאיה זמיר	01.02.2020	ו' אדר תש"פ
עמירה רבטל	15.02.2022	י"ד אדר א' תשפ"ב
נגה תמיר-וגנר	20.02.2022	י"ט אדר א' תשפ"ב
אלי כרמל	22.02.2023	א' אדר תשפ"ג

תשבץ הגיון – הוריקן [אורי קלס]

6		5		4		3	2	1
					8			7
	12		11		10			9
			15			14		13
							16	
19			18					17
	22			21				20
		24		23				
		26						25

ה ג ד ר ו ת

מאונך

מאוזן

1. לא חיפש לעשות קומבינה (4)	1. המידה שבאצבע (3)
2. במים קורים דברים שמתאוששים מהם (7)	4. + "8 מאונך" לחוצפנית אין בעייה עם בקורת דרכונים (2-4-5)
3. + "9 מאוזן" עשה צחוק (4)	7. שם מלח כי אחרת זה היה טעים להם (5)
4. המדינה שלו איתו (3)	9. ראו "3 מאונך"
5. תני דבר שונה לקומיקאית (6)	10. נתנו לו פרחים, המפסידנים הללו (6)
6. נתנה בלי תמורה (4)	13. טבעת כסף בעיר (4)
8. "ראו 4 מאוזן"	15. שבט לחם בהמה דקה (4)
11. שבע ניירות ערך לא קבועות (6)	16. מין מגוב אחר ולחים (7)
12. תשים עלי אחרת לא צריך מדרגות (2-5)	17. פיתו אותם עם גורי אחר (4)
14. החסיר בנות והן חסרות (6)	18. ישנא אותו ע"י בת (4)
17. חומרי. גופני. היורה שלי למשל (4)	20. גונבה לאוזנו שמועה, או שלא מתייחס (2-4)
19. הראשון בס"ה תפס יאוש (4)	22. שלילי בכל כיוון (2)
21. בסוף המטבע יש קוף שמצץ (3)	23. נסתיר ונשנה ונצא נגד (5)
24. גבוה ששב לא מתוק	25. בין יש לקוף מסביב לתו שיידום פיו (5)
	26. מהמשקה הזה היא לא חיה (3)